

Del 8 d'octubre de 2021
al 9 de gener de 2022

BÒLIT, CENTRE D'ART
CONTEMPORANI.
Girona

CAP A LES DEUS

Una gramàtica fluvial

Artistes **Enric Ansesa, Eva Cau, Anna Dot, Christophe Farnarier, Laura Ginès, Jordi Isern, Víctor Masferrer, Associació Milfulles, Jordi Mitjà, Pere Noguera, Arnau Obiols, Josep Maria Oliveras, Perejaume i Job Ramos**

Conferències i debats **Eduarne Bagué, Maria Callís, Arnau Comas, Raül Garrigasait, Carles Guerra, Dolors Miquel, Teia Puigvert, Xavier Quintana, Anna Ribas i Jesús Soler**

Tallers i activitats **Albert Reixach, Associació la Sorellona, Associació Cultural La Volta, Associació Milfulles i Museu de l'Aigua**

Comissària **Ingrid Guardiola**

Girona és un assentament urbà molt influït per la seva fisonomia fluvial, determinat pel pas de quatre rius. El riu ens convida a relacionar-nos ecològicament amb el territori, però també serveix com a espai de creació de metàfores que ens poden ser una eina molt necessària des del punt de vista conceptual, creatiu o vital. Una deu és una font subterrània, és d'on neix el riu i, com a tal, és un principi. Tornar a les deus és tornar allà, al rovell de l'ou, a l'ull del Ter. Tornar a les deus és remuntar el riu, convertir l'espai i el temps en quelcom reversible, fer d'allò que davalla una ascensió o, com a mínim, un diàleg, una alteració del curs natural de les coses mentre es treballa a partir del curs de les coses. El riu, com la memòria, s'estratifica; té les seves derives que fan i desfan el camí a batzegades, sense pautes; són un flux que de vegades s'esprimitxa o es desborda. La desterritorialització i la reterritorialització són accions que no li són alienes.

El riu ofereix un altre diàleg territorial més enllà de les fronteres administratives. És sintaxi de tot allò que travessa i ho fa arrossegant, erosionant, sedimentant, inundant, cisellant, desfent i refent el territori. El riu atreu magnèticament assentaments humans, d'aquí que sigui tan viu. La biologia ho anomena "connectivitat fluvial", i inclou tant les làmines d'aigua com la zona de ribera, però també les àrees inundables, els meandres i els cursos intermitents o abandonats. El que passa en una punta de riu té conseqüències sobre tot el territori, de tal manera que el món torna a una antiga causalitat. Girona és travessada pel Ter, l'Onyar, el Güell i el Galligants. El Ter neix a Ulldeter i transcorre per les comarques del Ripollès, Osona, la Selva, el Gironès i el Baix Empordà fins a desembocar a l'Estartit. A més a més, el riu Ter uneix dos municipis que estan dividits per una frontera administrativa, Salt i Girona, una frontera que les mateixes hortes esborren. El riu és una oportunitat per pensar altres maneres de posar en valor el territori a partir de processos i conceptes com: naixement, curs-deriva, fluïdesa, sedimentació, invasió, inundació i desembocadura.

Aquesta exposició forma part d'una línia d'activitats que, sota el títol genèric de *De rerum natura*, es pregunta per la naturalesa de les coses i per les coses de la naturalesa. En aquest cas, "Cap a les deus" és un pretext per crear una comunitat transitòria, un flux d'idees, mirades, i obres, la majoria protagonitzades per personalitats del territori, artistes que han treballat profundament la relació obra-natura i, en concret, l'imaginari fluvial; alguns d'ells, alhora, representen les deus artístiques gironines.

L'exposició tindrà lloc al Bòlit_PouRodó i al Bòlit_LaRambla, però té els seus propis afluents: a l'espai de La Volta i al Museu de l'Aigua que acullen els tallers; al Centre Cultural La Mercè, amb les conferències i les relectures de llibres; a les ribes del riu Ter, a les hortes i al call jueu amb les rutes de les activitats *Miticultor* (programació familiar); així com a les escoles amb un programa d'activitats educatives.

CAP A LES DEUS

Una gramàtica fluvial

NAIXEMENT, Bòlit_Pou Rodó

Arnau Obiols i Perejaume *Cap a les deus: una conferència cantada*

8 de Gener de 2022

Arnau Obiols, al seu treball *Tost*, s'inspira en el riu, en els boscos, les valls, els moixons i tot allò que ha arrelat i ressonat a les muntanyes del Pirineu lleidatà. Per la seva banda, Perejaume va escriure *Oïsmè* a partir del Pirineu verdaguerià. Tots dos han començat una recerca conjunta a partir de l'imaginari fluvial i mostraran al Bòlit una primera part d'aquesta investigació creativa que culminarà el 2023.

Josep Maria Oliveras *Arquitectures de l'aigua (2003)*

"(Des del món, des del més endins de l'aigua, de l'ésser i les coses i les hores) cap a la forma, cap al recer de l'origen, a la mirada impossible, miratge del mot, de l'aire. Rere els colors ocults en llum, al més endins de l'ull, de l'aigua. Inventar el paisatge en el temps. Les rutes de l'ombra. I saber-hi tot l'aire del món, geografies. El riu i la pedra. I l'horitzó de totes les ribes." Víctor Sunyol a *Arquitectures de l'aigua* (Museu de l'Aigua de Salt, 2003)

CURS, LA DERIVA, Bòlit_Pou Rodó

Pere Noguera *Mapa d'Espanya (1979)*

L'any 1979, Noguera du a terme una sèrie de dos mapes d'Espanya i dos d'Europa. Enfangar o recobrir de fang un territori suposa una forma d'esborrar les categories administratives i polítiques derivades de l'ordre humà: aquests mapes esdevenen així noves representacions territorials pautades per l'atzar. Els criteris i les decisions polítiques que quarteren territoris i vides mostren la seva aleatorietat amb un simple bany de terra.

Jordi Isern *Deriva (2012)*

Aquesta acció neix en una reunió de l'Associació d'Artistes Plàstics de Girona en la qual es debatia la crisi de les sales d'exposició de la ciutat. Isern va proposar una exposició col·lectiva d'obres flotant pel riu Onyar. La idea no va ser ben acollida, però es va quedar a la seva retina com una imatge poderosament poètica. Descobreix que, degut a la poca fondària del riu, no pot utilitzar una barca per arrossegar les obres i haurà de fer-ho ell mateix. Una acció concebuda a partir d'una imatge lírica es torna, doncs, una imatge eminentment èpica.

**Associació
Milfulles**

Les hortes i els nervis fluvials, una cartografia imaginada (2021)

La vida al voltant de la Sèquia Monar delimita sinuosament un territori històric, social i ambiental més determinant que els límits polítics d'una nació, estat o identitat cultural. El territori ens parla a través de les persones que l'habiten, però també a través dels camins de pas, de les sínies, dels ulls, dels safaretjos, de les regueres que l'alimenten, del sòl, plantes, arbres, insectes, animals que el conformen, i de les restes d'un passat que segueix incidint sobre el present. Com en qualsevol història de vida els esdeveniments i records s'ordenen caòticament sobreposant històries, conflictes, atermanaments, inundacions, personatges, ecosistemes i canvis de règim. Aquesta cartografia vital de les hortes, deveses i marges del Ter de Salt i Girona –feta amb la complicitat i participació dels hortolans i hortolanes de la zona– no pretén ser un estudi exhaustiu del territori, sinó una memòria vivencial, sense ordre cronològic que barreja passat, present i futurs imaginats.

**Enric
Ansesa**

Autoretrat d'un riu (1981)

Remuntatge de la peça original *Autoretrat d'un riu* que contenia els bruts d'una filmació de l'aigua del riu Onyar i de les façanes de les seves cases, tot emulant els diferents moviments artístics de les avantguardes com l'impressionisme o el puntillisme, entre d'altres. Després d'aquest viatge sensorial pel riu, es va fer la proposta de pintar les façanes, projecte que va veure la llum el 1983-84 i que constitueix l'emblemàtica imatge de Girona. La peça documenta discursivament i materialment les seqüeles del pas del temps.

FLUÏDESA, Bòlit_Pou Rodó

Anna Dot

Deixar-te córrer (2021)

Pel poble maori de Nova Zelanda, el riu Whanganui és un ancestre, un membre més de la seva comunitat al qual respecten i cuiden. És per això que, el 2017, els maoris van aconseguir un acord amb el govern segons el qual el riu pot disposar d'uns representants legals a les corts que vetllin pels seus drets i els defensin. Seria possible aconseguir el mateix per a un riu com el Ter? Dot parteix d'aquesta pregunta per descobrir les percepcions històriques que s'han tingut al voltant del Ter, així com els límits ideològics del sistema judicial en les seves relacions amb el medi ambient.

SEDIMENTACIÓ, Bòlit_Pou Rodó

Jordi Mitjà

***A contracorrent, promeses i contradiccions d'un esquinq temporal (2021)
i Passera (2021)***

La capacitat sorneguera dels rius —jaciments en moviment perpetu— els vincula als relats del món. El riu et retorna, de sobte, alguna part del passat i et toca, irremeiablement, lidiar amb aquell fragment de temps esborrat. El projecte tracta d'això, de l'intent de sumar algunes capes de sentit per desdibuixar el relat que el riu ens mostra i apropar-lo al desig col·lectiu.

Christophe Farnarier ***Au bord du fleuve (2021)***

Au bord du fleuve és una meditació visual, una pintura cinematogràfica, un homenatge al territori i al paper fundacional de l'aigua.

INVASIÓ, Bòlit_La Rambla

Job Ramos ***A la intempèrie (2021)***

Amb la col·laboració de Fina Torres Culebradas

Procés de recerca artística en el qual se superposen estratègies de treball pròpies de l'antropologia visual i les intervencions *site-specific*. Aquesta recerca se centra en l'anàlisi d'una problemàtica concreta, situada. Fer un seguiment d'un grup de biòlegs i experts que treballen per evitar l'extinció del cranc de riu europeu davant l'amenaça d'una espècie invasora, el cranc americà. I analitzar, a partir d'aquest cas d'estudi, les relacions que s'estableixen entre naturaleses humanes i no humanes.

INUNDACIÓ, Bòlit_La Rambla

Laura Ginès ***Avinguda (2021)***

La troballa atzarosa d'unes diapositives en un arxiu familiar, en què apareix una colla de capgrossos al peu de les escales de la catedral, ens porten riu amunt fins a les inundacions de 1962. Els sis caps de cartó retratats, al costat dels rostres perplexos d'infants de fa sis dècades, es van malmetre per l'aigua i l'any següent se'n van estrenar de nous. A partir de les imatges d'aquests personatges del folklore, la peça reflexiona sobre les petites o grans desfetes culturals que també pot provocar l'avinguda de l'aigua.

Víctor Masferrer i Eva Cau ***rámlah (2012)***

rámlah: mot àrab que significa areny o sorral i que adaptat al català ha derivat en rambla. "*rámlah* és una creació artística concebuda com un procés de caire etnogràfic i sociològic, tot i que alhora el defuig. Malgrat que remet a una època històrica concreta, no es tracta de la il·lustració visual d'un esdeveniment. L'aigua es presenta com a brollador de vida, però sobretot esdevé una advertència metafòrica en el sentit que, amb el seu fluir, palesa l'escolament del temps i al seu torn remet al potencial destructor de les forces de la natura." (Jordi Font Agulló)

AGENDA

Conferències i debats **Anna Ribas. A la vora del riu no t'hi facis el niu. L'impacte de les inundacions del Ter**

Les línies de recerca d'Anna Ribas (Institut de Medi Ambient de la UdG) giren al voltant de la dimensió socioterritorial de l'aigua i la seva gestió.

Dia: 13 oct. | Hora: 18.30 h | Lloc: C.C. La Mercè

Raül Garrigasait interpreta *De rerum natura*

L'assagista Raül Garrigasait dedica vint pàgines a *Els fundadors* al llibre de Lucreci, que constitueix el primer volum que es va publicar a la Bernat Metge. Garrigasait torna als orígens amb gran perspicàcia lectora.

Dia: 20 oct. | Hora: 18.30 h | Lloc: C.C. La Mercè

Maria Callís interpreta *Sutura* (2021) de Dolors Miquel amb Dolors Miquel

Maria Callís és una poeta gironina, guanyadora de premis com l'Amadeu Oller o el Carles Riba per *La ciutat cansada*. Dolors Miquel és una poeta de llarga trajectòria que aquest 2021 ha publicat l'antologia *Sutura*, en què la naturalesa i les seves andròmines són grans protagonistes. El llibre, il·lustrat pels sols de Perejaume, és, segons l'autora, el seu comiat com a poeta.

Dia: 3 nov. | Hora: 18.30 h | Lloc: C.C. La Mercè

Les metàfores fluvials i l'art

Diàleg entre els artistes Christophe Farnarier, Jordi Mitjà, Laura Ginès, Job Ramos i Anna Dot.

Dia: 10 nov. | Hora: 18.30 h | Lloc: C.C. La Mercè

Carles Guerra interpreta *Fonts líquides i fonts lignificades* (2020) de Perejaume

Carles Guerra és artista, crític d'art i comissari independent. Va ser director de la Virreina, de la Fundació Tàpies i cap de col·leccions del MACBA. Ha acompanyat l'obra de Perejaume en algunes ocasions, com per exemple en el comissariat de "Perejaume: deixar de fer una exposició" (MACBA, 1999).

Dia: 1 des. | Hora: 18.30 h | Lloc: C.C. La Mercè

L'aigua com a bé comú

Edurne Bagué (càtedra UNESCO de Desenvolupament Humà Sostenible), Teia Puigvert i Picart (directora del Consorci del Ter), Xavier Quintana (director de la Càtedra d'Ecosistemes Litorals i Mediterranis), Jesús Soler (Grup de Defensa del Ter) i Arnau Comas (col·laborador de l'AMAP, Associació de Municipis i Entitats per l'Aigua Pública).

Dia: 15 des. | Hora: 18.30 h | Lloc: C.C. La Mercè

AGENDA

Tallers

Monitoratge de la biodiversitat

L'artista resident a la Volta, Nicolàs Saganías, ha estat investigant la manera de monitoritzar la biodiversitat, fer-ne el seguiment audiovisual per extreure'n dades de valor i poder-ho aplicar a diferents artefactes. Aquesta recerca és la primera acció a tota una investigació més àmplia sobre el món dels insectes.

Dia: 26 nov. | Hora: 18.30 h | Lloc: Bòlit Pou Rodó

Cistelleria amb plantes de riu

Aquest taller explica com són les plantes que creixen al voltant dels rius: canyes, balques, vímets, etc., que han estat utilitzades des d'antic per crear eines útils per als homes, com ara cistells i coves. S'hi realitzarà una peça de cistelleria utilitzant tècniques bàsiques.

Dia: 6 nov. | Hora: 12 h | Lloc: Museu de l'Aigua (Salt)

Activitats Miticultor

Ruta de les hortes i els nervis fluvials, el cas del rec Monar

A càrrec de l'Associació Milfulles (Salt)

Dia: 13 nov. | Hora: 10.30 h | Lloc: hortes de Santa Eugènia

Sortida: La sínia del Parc Monar (Salt)

Ruta del patrimoni cultural fluvial del Ter

A càrrec de La Sorellona

Dia: 23 oct. | Hora: 12 h | Lloc: ribes del Ter | Sortida: Bòlit Pou Rodó

Visita històrica per la Girona de l'aigua

A càrrec d'Albert Reixach, autor d'un assaig sobre els usos de l'aigua a Girona.

Dia: 14 oct. | Hora: 18 h | Sortida: Banys Àrabs

Visites comentades a l'exposició

A càrrec d'Ingrid Guardiola, comissària

Dia: 22 nov. | Hora: 12h | Amb interpretació simultània en llengua de signes

Dia: 11 des. | Hora: 12h

*Totes les activitats son gratuïtes i requereixen d'inscripció

BÒLIT, CENTRE D'ART CONTEMPORANI. Girona

Equip

Farners Cabra
Núria Gascons
Diana Sans
Consol Vilà

Disseny gràfic

Maria Àngels Maresma

Disseny de l'espai

Xavi Torrent

Muntatge

Xavi Torrent i Quim Gironella

info@bolit.cat | 972 427 627 | www.bolit.cat

Ho organitza

Amb el suport de

Ho patrocinen

Hi col·laboren

